

Materiál na rokovanie
Komisie finančnej stratégie a pre správu a podnikanie s majetkom mesta
hlavného mesta SR Bratislavy
dňa 11. 9. 2017

**Informácia o vyčíslení dopadu bezplatnej prepravy pre vybrané skupiny
cestujúcich a spôsobe realizácie bezplatnej prepravy v podmienkach
Integrovaného dopravného systému v Bratislavskom kraji**

Predkladateľ:

Mgr. Jana Ryšavá
poverená vedením sekcie dopravy
v zastúpení Ing. Miroslav Širgel, v. r.
vedúci oddelenia dopravného inžinierstva

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodovú správu
3. Rozšírenie tarifných zliav

Zodpovedný:

Ing. Zuzana Horčíková, v. r.
generálna riaditeľka BID, a. s.

Spracovateľ:

Ing. Peter Války, v. r.
riaditeľ odboru dopravnej integrácie BID, a. s.

N á v r h u z n e s e n i a

Komisia finančnej stratégie a pre správu a podnikanie s majetkom mesta po prerokovaní materiálu

o d p o r ú č a

Mestskému zastupiteľstvu hlavného mesta SR Bratislavy

zobrať na vedomie informáciu o vyčíslení dopadu bezplatnej prepravy pre vybrané skupiny cestujúcich a spôsobe realizácie bezplatnej prepravy v podmienkach Integrovaného dopravného systému v Bratislavskom kraji.

Dôvodová správa

Na zasadnutí Mestského zastupiteľstva dňa 26.04.2017 Mestské zastupiteľstvo **uznesením č. 791/2017** žiada primátora hlavného mesta SR Bratislavy

1. aby poveril odborné útvary Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy posúdením možnosti zabezpečenia bezplatného cestovného v linkách MHD v Bratislave pre deti a študentov ŤZP, ktorí dochádzajú do špecializovaných škôl v Bratislave a nemajú v Bratislave trvalé bydlisko.
2. aby poveril odborné útvary Magistrátu hlavného mesta SR Bratislavy posúdením možnosti zabezpečenia bezplatného cestovného v linkách MHD v Bratislave pre obyvateľov s trvalým pobytom v hlavnom meste SR Bratislave - držiteľov zlatej Jánskeho plakety.

Predmetom predloženej informácie je vyčíslenie očakávaných ročných dopadov pre novo navrhované skupiny cestujúcich na rozpočet Hlavného mesta SR Bratislavy. Materiál „Rozšírenie tarifných zliav“ obsahuje podrobnú informáciu o súčasnom a navrhovanom stave bonusových zliav v IDS BK, spôsobe ich refundácie dopravcom a výške ročných nákladov na poskytovanie bonusových zliav podľa jednotlivých skupín cestujúcich pre objednávateľov dopravných služieb HMB a BSK. Spracovateľom materiálu je koordinátor IDS BK, spoločnosť Bratislavská integrovaná doprava, a. s., ktorá spravuje jednotný tarifný systém IDS BK.

Ročné náklady na poskytovanie bonusových zliav

Stav	Skupina	HMB
SÚČASNÝ STAV	ŤZP / ŤZP-S	824 914 €
	Diamantová Jánskeho plaketa Protifašistický odboj Protikomunistický odboj	346 596 €
NÁVRH	ŤZP žiaci a študenti	132 100 €
	Zlatá Jánskeho plaketa	385 679 €
Celkom		1 689 289
Odhadovaný nárast nákladov		+ 517 779 €

Poskytovanie zľavneného cestovného pre vybrané skupiny je prejavom sociálnej politiky hlavného mesta, ktoré v tejto oblasti z vlastných finančných zdrojov nie malou časťou supluje nedostatočnú sociálnu resp. zdravotnú politiku štátu. Zároveň konštatujeme, že zavedenie bezplatnej prepravy pre novo navrhovanú skupinu cestujúcich predstavuje výrazný nárast bežných výdavkov poskytovaných na integrovanú dopravu, ktoré budú refundované priamo z rozpočtu hlavného mesta.

ROZŠÍRENIE TARIFNÝCH ZLIAV

august 2017

OBSAH

Obsah.....	2
Zoznam skratiek.....	3
Úvod.....	4
1. Súčasný stav	5
2. Navrhované rozšírenie zliav	7
2.1. Deti a študenti ŤZP	7
2.2. Držitelia Zlatej Janského plakety	8
3. Záver.....	10

ZOZNAM SKRATIEK

BID – Bratislavská integrovaná doprava, a.s.
BSK - Bratislavský samosprávny kraj
DJP – Diamantová Janského plaketa
HMB - Hlavné mesto SR Bratislava
IDS BK – Integrovaný dopravný systém v Bratislavskom kraji
MDV SR - Ministerstvo dopravy a výstavby SR
MHD – mestská hromadná doprava
PCL - predplatný cestovný lístok
PFO – Protifašistický odboj
PKO – Protikomunistický odboj
ŤZP/ŤZP-S – ťažko zdravotne postihnutý / ťažko zdravotne postihnutý odkázaný na sprievodcu
ZJP – Zlatá Janského plaketa

ÚVOD

Magistrát hlavného mesta SR Bratislavy nás listom číslo MAGS/OVD/45197/17-313329 OVD/146/17-BP zo dňa 07.06.2017 požiadal o prípravu návrhu rozšírenia bezplatného cestovného.

V zmysle Uznesenia Mestského zastupiteľstva HMB č. 791/2017 sa rozšírenie týka:

- detí a študentov ŤZP, ktorí dochádzajú do špecializovaných škôl v Bratislave a nemajú trvalé bydlisko v Bratislave,
- držiteľov Zlatej Janského plakety s trvalým pobytom v Bratislave.

Na základe tejto žiadosti sme spracovali tento dokument, v ktorom je návrh riešenia a vyčíslenie dopadov.

1. SÚČASNÝ STAV

Tarifné podmienky IDS BK schvaľujú všetci traja objednávateľia dopravných výkonov – MDV SR, BSK a HMB. V zmysle prijatého dokumentu Rámcové tarifné podmienky IDS BK je schválený rozsah zliav, ktorý akceptujú a financujú všetci objednávateľia dopravných výkonov. Nad tento rozsah je možné schváliť tzn. bonusové zľavy.

Bonusovú zľavu schvaľuje a financuje objednávateľ zľavy tým osobám, ktorým túto zľavu prizná. Prefinancovanie sa realizuje prostredníctvom predajcov cestovných lístkov. Tí pri predaji cestovného lístka vyberú od cestujúceho len rozdiel medzi cenou lístka a výškou zľavy, pričom výšku zľavy za takýto cestovný lístok si uplatnia u objednávateľa zľavy.

V súčasnosti sú poskytované nasledovné bonusové zľavy:

- objednávateľom zľavy HMB:
 - bonusová zľava vo výške 10% pre držiteľov Bratislavskej mestskej karty pri kúpe predplatného cestovného lístka platného v zónach 100+101,
- objednávateľmi zľavy sú BSK a HMB¹:
 - bonusová zľava vo výške 100% pre držiteľov preukazov ŤZP alebo ŤZP-S s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji pri kúpe predplatného cestovného lístka platného v zónach 100+101,
 - bonusová zľava vo výške 100% pre držiteľov Diamantovej Janského plakety s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji pri kúpe predplatného cestovného lístka platného v zónach 100+101,
 - bonusová zľava vo výške 100% pre účastníkov protikomunistického a protifašistického odboja s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji pri kúpe predplatného cestovného lístka platného v zónach 100+101,
 - bonusová zľava vo výške 100% pre rodinných príslušníkov (manžel/ka, brat, sestra, deti) účastníkov protifašistického odboja s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji pri kúpe predplatného cestovného lístka platného v zónach 100+101,
 - bonusová zľava vo výške 100% pre rodinných príslušníkov (manžel/ka, brat, sestra, deti) narodených pred 17.11.1989 účastníkov protikomunistického odboja s trvalým pobytom v Bratislavskom kraji pri kúpe predplatného cestovného lístka platného v zónach 100+101,

Za posledných 12 mesiacov (obdobie apríl 2016 až marec 2017) vykázali predajcovia poskytnuté zľavy v celkovom objeme 1,384 mil. €.

¹ Objednávateľom zľavy je BSK pre občana s trvalým pobytom v okresoch Malacky, Pezinok alebo Senec; objednávateľom zľavy je HMB pre občana s trvalým pobytom v Bratislave.

Tabuľka č. 1 Ročné náklady na poskytovanie bonusových zliav

Skupina	BSK	HMB
ŤZP / ŤZP-S	184 827 €	824 914 €
DJP, PFO, PKO	27 528 €	346 596 €
celkom	212 355 €	1 171 510 €

2. NAVRHOVANÉ ROZŠÍRENIE ZLIAV

2.1. Deti a študenti ŤZP

Definovanie skupiny

V zmysle uznesenia sa požaduje posúdenie zliav pre „*deti a študentov ŤZP, ktorí dochádzajú do špecializovaných škôl v Bratislave a nemajú v Bratislave trvalé bydlisko*“.

Podľa zoznamu zverejnenom na stránke MŠVVaŠ SR² je na území Bratislavy 11 a v regióne 6 takýchto škôl. Keďže v dôvodovej správe sa spomína petícia študentov z Mokrohájskej, oslovili sme 3.7.2017 obe školy sídliace na tejto ulici so žiadosťou o bližšie informácie – SOŠ pre žiakov s telesným postihnutím a Spojenú školu Mokrohájska 3.

Odpoveď sme dostali len zo SOŠ pre žiakov s telesným postihnutím, v ktorej uvádzajú, že (internátnu) školu navštevuje 150 žiakov, z toho asi 70 má trvalý pobyt mimo Bratislavy.

Pri výpočte dopadov sme využili informácie, ktoré predkladateľka návrhu, p. poslankyňa Pätoprstá, uviedla v interpelácii predsedu BSK. V tej odhaduje počet žiakov na 1000 osôb.

Pri výpočte preto pracujeme s odhadom 1000 osôb.

Výpočet dopadov

Predpokladaný počet žiakov a študentov, ktorým bude zľava priznaná je 1000. Cena ročného študentského predplatného cestovného lístka platného v zónach 100+101 je 132,10 €.

Očakávaný ročný dopad zavedenej zľavy je 132 100 €.

Návrh riešenia refundácie

Nakoľko súčasná forma financovania objednaných zliav je postavená na refundácii, je potrebné určiť, kto bude objednávateľom zľavy a komu ju bude financovať.

Pri refundácii zo strany HMB predpokladáme, že **HMB bude financovať zľavy poskytnuté žiakom a študentom, držiteľom preukazov ŤZP, s trvalým pobytom mimo Bratislavského kraja, ktorí navštevujú špeciálne školy s miestom vyučovania na území mesta Bratislava.**

² <https://www.minedu.sk/siet-skol-a-skolskych-zariadeni-slovenskej-republiky/>

Znenie textu doplneného do cenníka (vr. poznámok pod čiarou):

Bonusová zľava sa poskytuje žiakom základných a stredných škôl³ a študentom vysokých škôl⁴ v dennej forme štúdia do získania vysokoškolského vzdelania druhého stupňa, najneskôr do dňa predchádzajúceho dovŕšeniu 26. roku veku, ktorí sú držiteľmi preukazov ŤZP, nemajú trvalý pobyt na území Bratislavského kraja avšak miesto ich vyučovania je na území mesta Bratislava.

Možné riešenie zo strany BSK

V prípade, že sa k podobnej iniciatíve pripojí aj Bratislavský samosprávny kraj, bude objednávateľov zľavy pre žiakov a študentov ŤZP, ktorí majú miesto vyučovania na území okresov Malacky, Pezinok a Senec. S ohľadom na počet (6) škôl v regióne, ich lokalizáciu (najbližšia je v Pezinku) a potrebu cestovať v meste Bratislava predpokladáme, že pôjde nanajvýš o jednotlivcov, ktorý takúto zľavu využijú.

Predpokladaný ročný dopad preto odhadujeme na symbolických 1 000 €.

2.2. Držitelia Zlatej Janského plakety

Definovanie skupiny

V zmysle uznesenia sa požaduje posúdenie zliav pre „pre obyvateľov s trvalým pobytom v hlavnom meste SR Bratislave - držiteľov zlatej Jánskeho plakety“.

Zlatá plaketa prof. MUDr. Janského sa udeľuje u mužov po 40 odberoch a u žien po 30 odberoch. Pravidelný darca tak môže získať túto plaketu po 10 rokoch pravidelného darovania krvi. Získať ZJP je tak možné už vo veku 28 rokov.

To sa odráža aj na počtoch držiteľov. Z údajov Slovenského Červeného kríža vyplýva, že v súčasnosti evidujú cca 1622 držiteľov ZJP, pričom ich ročný prírastok je cca 110 osôb.

Výpočet dopadov

Pri výpočte vychádzame z počtu držiteľov 1622 osôb. Nakoľko ZJP je možné získať už v pomerne nízkom veku a neexistuje evidencia veku držiteľa, vychádzame pri výpočte hodnoty poskytnutej zľavy z predpokladu, že:

- 80% držiteľov je v produktívnom veku,
- 20% držiteľov je v dôchodkovom veku, tzn. má nárok na zľavnené cestovné.

³ zriadených podľa Zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zaradených do siete škôl ako špeciálne školy

⁴ zriadených podľa Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zaradených do siete škôl ako špeciálne školy

Na základe tohto predpokladu a na základe ceny ročného predplatného cestovného lístka pre zóny 100+101 vychádza cena poskytnutej zľavy pre jednu osobu na 237,78 €.

$$x = 0,8 * 264,20 + 0,2 * 132,10 = 237,78 \text{ €}$$

Očakávaný ročný dopad zavedenej zľavy je 385 679 €.

Návrh riešenia refundácie

Nakoľko súčasná forma financovania objednaných zliav je postavená na refundácii, je potrebné určiť, kto bude objednávateľom zľavy a komu ju bude financovať.

Pri refundácii zo strany HMB predpokladáme, že **HMB bude financovať zľavy poskytnuté držiteľom Zlatej Janského plakety s trvalým pobytom v Bratislave.**

Úprava textu v cenníku

Zmena textu v cenníku predstavuje nahradenie súčasnej definície „držiteľov *Diamantovej Janského plakety*“ na „držiteľov *Zlatej Janského plakety a vyššej*“.

Možné riešenie zo strany BSK

V prípade, že sa k podobnej iniciatíve pripojí aj Bratislavský samosprávny kraj, bude objednávateľom zľavy pre držiteľov ZJP, ktorí majú trvalý pobyt na území okresov Malacky, Pezinok a Senec.

Predpokladaný ročný dopad je 118 890 €.

Tabuľka č. 2 Ročné náklady na poskytovanie bonusových zliav

Skupina	BSK	HMB
ŽP / ŽP-S	184 827 €	824 914 €
DJP, PFO, PKO	27 528 €	346 596 €
ŽP žiaci a študenti	1 000 €	132 100 €
ZJP	118 890 €	385 679 €
celkom	332 245 €	1 689 289
zmena voči súčasnosti	+119 890 €	+517 779 €

3. ZÁVER

Poskytovanie zľavneného cestovného pre vybrané skupiny je prejavom sociálnej politiky mesta, ktoré v tejto oblasti z vlastných finančných zdrojov nie malou časťou supluje nedostatočnú sociálnu resp. zdravotnú politiku štátu.

Pri návrhu bonusových zliav pre ŤZP / ŤZP-S a následnej aj pre DJP, PFO a PKO poslanci mesta sami v diskusii pri prerokovávaní návrhov presadzovali, aby boli takto zvýhodnení len obyvatelia mesta, ktorí sa podieľajú na jeho financovaní prostredníctvom priamych alebo podielových daní.

Pri návrhu zvýhodnenia žiakov a študentov ŤZP s trvalým pobytom mimo Bratislavského kraja tak príde k znegovaniu tohto zámeru a k dvojnásobnému suplovaniu úlohy štátu, ktorý jednak sústredením škôl do najväčších miest nedokáže zabezpečiť dostupné vzdelanie v mieste bydliska a následne na to poskytnúť adekvátne finančné prostriedky znevýhodneným rodinám na pokrytie finančne nákladnejšieho štúdia.

Darovanie krvi je činnosťou spadajúcou pod zdravotníctvo, ktoré má byť tým odvetvím, ktoré má ako prvé lákať nových darcov krvi a príp. im poskytnúť adekvátne benefity. Návrhom poskytnutia bonusovej zľavy pre držiteľov ZJP príde k znevýhodneniu dlhodobých darcov. Dnes má nárok na bonusovú zľavu len taký dobrovoľný darca krvi, ktorý sa tejto činnosti venuje dlhodobo, ba priam celoživotne. Na získanie DJP je potrebných 80 resp. 60 darovaní, čo pri povolenom počte odberov ročne znamená 20 rokov pravidelného darcovstva krvi. Za takúto dlhodobú záslužnú činnosť je na mieste adekvátne ohodnotenie.

Ak na bonusovú zľavu budú mať nárok aj držiteľia ZJP, stačí na získanie bonusovej zľavy absolvovať odber 40 resp. 30 krát, čo pri povolenom počte odberov ročne znamená 10 rokov pravidelného darcovstva krvi. Takýto počet odberov je tiež záslužnou aktivitou, avšak je výrazne menší na to, aby benefity pre držiteľov ZJP aj DJP boli rovnaké.